

ПЕРШИЙ ДОСЛІДНИК ІСТОРІЇ ВІЙСЬКОВОЇ АВІАЦІЇ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

До 45-річчя від дня народження А. І. Харука

Н. Б. Панас¹

¹ асистент кафедри історії України, музеєзнавства і культурної спадщини Національного університету «Львівська політехніка»

22 вересня 2017 року виповнилося 45 років з дня народження Андрія Івановича Харука – доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри гуманітарних наук Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Коло його наукових інтересів – військова та воєнна історія, армія, історія військової техніки.

Андрій Іванович народився у 1972 році в м. Нововолинськ Волинської області. Навчався у середній загальноосвітній школі № 8 рідного міста. У 1989 році вступив до Луцького державного педагогічного інституту імені Лесі Українки на спеціальність «Історія і методика виховної роботи». А у 1994 році закінчував вже Волинський державний університет імені Лесі Українки. Згодом він прикріпився здобувачем наукового ступеня кандидата наук, почавши дослідження на тему «Зовнішньоекономічні зв'язки Волинського воєводства у 1921-1939 рр.». Та любов молодого науковця до авіації, яка була притаманна йому ще з дитячих років, дала про себе знати. Андрій Іванович виступив з ініціативою зміни теми дисертаційної роботи, запропонувавши натомість дослідження історії авіації доби національно-визвольних змагань 1917-1921 років.

Науковим керівником молодого дослідника у 1997 році став доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Л. Є. Дещинський, під керівництвом якого було сформовано наукову школу військових істориків – понад 40 кандидатів історичних наук.

У цьому ж році з'явилися перші публікації Андрія Івановича з даної тематики. Паралельно він здобував другу вищу освіту зі спеціальності «Економіка підприємства» у Луцькому державному технічному університеті. Також впродовж 1994-2001 років працював на посаді викладача загальноосвітніх дисциплін в Нововолинському електромеханічному технікумі.

У 2000 році А. І. Харук захистив дисертаційну роботу на тему «Військово-повітряні сили України в 1917-1920 рр.», отримавши ступінь кандидата історичних наук. Фактично це було перше дисертаційне

дослідження в незалежній Україні, присвячене історії військової авіації.

У 2001-2002 роках Андрій Іванович працював на посаді старшого викладача кафедри товарознавства в Луцькому представництві Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

У 2002-2012 роках він обіймав посаду старшого викладача кафедри історії України, науки і техніки у Національному університеті «Львівська політехніка». Колектив кафедри з теплом та ностальгією згадують свого колегу, відзначаючи його неймовірний науковий потенціал, товариськість та працелюбність.

Наукове життя А. І. Харука є надзвичайно насиченим та плідним. Він – найвизначніший дослідник історії військової авіації на теренах сучасної України, автор понад 330 публікацій (серед яких 3 монографії). В 2000-2016 роках з-під пера дослідника в середньому за рік виходило приблизно 23 публікації.

Такий масштабний науковий доробок сприяв захисту докторської дисертації у 2011 році, тема дослідження – «Авіабудування України як складова військово-промислового комплексу у 1910-ті – 1980-ті роки».

З 2012 року по сьогодні вчений працює на посаді завідувача кафедри гуманітарних наук в Національній академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного. Під керівництвом професора А. І. Харука було захищено три дисертаційні дослідження. Зараз він здійснює наукове керівництво двома ад'юнктами та одним здобувачем.

Варто також зазначити, що упродовж короткотривалого періоду науковець також займав посаду старшого наукового співробітника Науково-дослідного інституту українознавства.

Сьогодні Андрій Іванович Харук – заступник голови спеціалізованої вченої ради Д 35.051.25 (при Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного та Львівському національному університеті імені Івана Франка), член редколегії «Військово-наукового вісника», член робочої групи з розробки національної концепції військової історії. Також у якості візитуючого професора він викладає у двох вищих навчальних закладах Польщі – Сілезькому університеті в Катовицях і Академії ім. Яна Длугоша (м. Ченстохова). Він – автор низки рецензій, відгуків на дисертаційні роботи, опонент при захисті дисертацій з військової історії; активний учасник міжнародних конференцій, присвячених питанням історії науки і техніки в Україні та за кордоном (найчастіше – у Польщі); співавтор навчально-методичного забезпечення низки дисциплін, які викладалися на кафедрі історії, теорії і практики культури Національного університету «Львівська політехніка». Також був членом Всеукраїнської громадської організації «Наукове гуманітарне товариство» (Видавничі проекти Ілюстрована воєнно-історична книжкова серія «Плац д'Арм», «Militaria Ucrainica»).

Нагороджений почесним нагрудним знаком начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України «За самовіддану працю у Збройних Силах України».

Андрій Іванович Харук – автор багатьох публікацій науково-популярного жанру для іноземних журналів, дописувач інтернет-журналу «Тиждень.ua» та інших тематичних мережевих ресурсів. Спектр його досліджень авіаційної тематики теж дуже широкий: від історії вітчизняної авіаційної промисловості до авіації таких європейських країн як Німеччина, Італія, Фінляндія, Франція та інші. Для робіт вченого характерними є наявність багатого фактологічного матеріалу, влучне застосування комплексної методології наукових досліджень, глибина та оригінальність трактування, і, водночас, доступність для освоєння для непередготовлених читачів. Творчий доробок А. І. Харука високо оцінюють не лише вітчизняні, а й зарубіжні науковці.

А. І. Харук також є автором і в збірнику наукових праць «Дослідження з історії техніки» (Державний політехнічний музей при КПІ ім. Ігоря Сікорського), в якому він періодично друкує свої статті. Вони присвячені дослідженню історії як всієї авіаційної промисловості України у ХХ столітті, так і окремим підприємствам і повністю ґрунтуються на першоджерелах. Всього було надруковано його 4 роботи – приблизно одна на два роки. І редакція збірника висловлює сподівання і побажання на продовження співпраці.

Показово, що така насичена наукова діяльність не заважає особистому життю ювіляра: Андрій Іванович – щасливий чоловік та батько двох дітей. Сім'я науковця, його близьке оточення зауважують його відданість сімейним традиціям, діти – тісний духовний контакт, уміле наставництво та чудове почуття гумору.

Вчений продовжує плідно працювати на благо вітчизняної історичної науки. Бажаємо йому міцного здоров'я, невичерпної життєвої енергії, сімейного благополуччя та нових досягнень на науковій ниві!